

KLASİK
KADINLAR

ANN
RADCLIFFE
SICİLYA'DA BİR
AŞK HİKÂYESİ

Çeviri: Duygu Akın

ANN RADCLIFFE

SİCİLYA'DA
BİR AŞK HİKÂYESİ

Can Klasik

Sicilya'da Bir Aşk Hikâyesi, Ann Radcliffe

İngilizce aslından çeviren: Duygu Akın

A Sicilian Romance

© 2011, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 2011

Klasik Kadınlar 1. basım: 2021

5. basım: Eylül 2022, İstanbul

Bu kitabın 5. baskısı 2000 adet yapılmıştır.

Dizi editörü: Ayça Sezen

Editör: Ayça Sabuncuoğlu

Kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Baskı ve cilt: Türkmenler Matbaacılık Reklam San. ve Tic. Ltd. Şti.

Maltepe Mah. Gümüşsuyu Cad. No: 16-18

Topkapı, İstanbul

Sertifika No: 43087

ISBN 978-975-07-4254-5

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Maslak Mah. Eski Büyükdere Cad. İz Plaza Giz, No: 9/25, Sarıyer / İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com/9789750742545

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 43514

ANN RADCLIFFE
SİCİLYA'DA
BİR AŞK HİKÂYESİ

ROMAN

İngilizce aslından çeviren

Duygu Akın

♥can

ANN RADCLIFFE, 1764'te Londra'da doğdu. 1772'de ailesi Bath'a taşındı ve yazar burada, gotik roman ve drama edebiyatını geliştiren ilk isimlerden Sophia ve Harriet Lee'ye ait bir okula gitti. Aşk hikâyesi türünde yazdığı ilk kitapları, 1789 tarihli *The Castles of Athlin and Dunbayne* (Athlin ve Dunbayne Şatoları) ve 1790 tarihli *Sicilya'da Bir Aşk Hikâyesi* isimsiz basıldı. Radcliffe'in ismini gotik tarzın ustası olarak sağlamlaştıran yapıt ise *The Romance of the Forest* (Ormanda Aşk) oldu. Yazarın yaşadığı dönemde yayımlanan diğer iki romanı, 1794 tarihli *The Mysteries of Udolpho* (Udolpho'nun Gizemleri) ve 1797 tarihli *The Italian* (İtalyan), yazarın ününü perçinledi, kitapları pek çok dile çevrildi. Radcliffe, ününe rağmen mahremiyetini korudu ve 1797'de edebiyat dünyasından çekildi. Hayatının ilerleyen döneminde astımla boğuştu ve 1823'te hayatını kaybetti. Son romanı *Gaston de Blondville* 1826'da yayımlandı.

DUYGU AKIN, 1969'da Diyarbakır'da doğdu. Boğaziçi Üniversitesi İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdi. Daha sonra British Council'in düzenlediği "British Cultural Studies" başlıklı yüksek lisans programına başladı ve burs kazanarak bu programı İngiltere'deki Warwick Üniversitesi'nde tamamladı. Neil Jordan, Robert Schnakenberg, Bethanne Patrick, John Thompson, Paul Lunde, Andrew Robinson gibi pek çok yazarın eserlerini Türkçeye kazandırmıştır.

“Öyle şeyler anlatırdım ki sana”¹

[*Hamlet*, William Shakespeare]

1. Bu sözleri söyleyen, Hamlet'in babasının hayaletidir. (Ç.N.)

Sicilya'nın kuzey sahilinde, eskiden soylu Mazzini ailesine ait olan şatonun kalıntıları hâlâ görülür. Şato küçük bir koyun orta yerinde, hafif meyilli bir bayırın üstünde yükselir. Bayırın bir yanı denize iner, diğer yanıyla karanlık ormanların taçlandığı bir tepeye doğru çıkar. Mevki insanda hayranlık uyandıracak derecede güzel ve tablo gibidir; manzaranın ıssızlığıyla tezat oluşturan yıkıntılarsa, görenleri hayret ve merak içinde bırakan kadim bir azamete sahiptir. Yurtdışına yaptığım bir gezide bu yeri ziyaret ettim. Muazzam genişlikteki arazinin dört bir yanına yayılmış gevşek taş parçalarının üstünde gezinerek yıkıntıların yüceliği ve ihtişamını incelerken, birbirini çağrıştıran birtakım düşüncelerin sonunda, bu duvarların tüm ihtişamıyla gurur içinde yükseldiği, koridorların misafirperverliğe ve şenliklerin görkemine tanıklık ettiği ve ölümün çoktan alıp götürdüklerinin sesleriyle çınladığı zamanları düşündüm. "İşte," dedim kendime, "şimdiki nesil de, sefalet içinde sürünen ve zevk içinde yüzenleriyle birlikte böyle göçüp gidecek ve unutulacak." Yüreğim bu düşünceyle kabarmış halde derin bir iç çekerek manzaraya sırtımı döndüğümde, hafifçe yere doğru eğilmiş duran ve saygın görünümüyle tablo içinde hiç de yavan bir varlık sergilemeyen bir rahibe

gözüm takıldı. Rahip ifademe bakarak duygularımı anlamaya çalıştı ve bakışlarımız birleştiğinde başını iki yana sallayarak harabeyi işaret etti. “Bu duvarlar,” dedi, “bir zamanlar lüks ve ahlaksızlık yatağıydı. Günün birinde, Yaradan’ın eşsiz bir gazabına maruz kaldılar ve o andan sonra terk edilerek çürümeye bırakıldılar.” Duyduklarım merakımı uyandırınca ne anlama geldiklerini ayrıntısıyla öğrenmek istedim.

“Sağlam bir tarihi vardır bu şatonun,” dedi rahip, “öyle ki anlatamayacağım kadar uzun ve karmaşıktır. Yazılı tarihçesi kütüphanemizdeki bir elyazmasında mevcut. İsterseniz size gösterebilirim. Tarikatımızın bir üyesi, soylu Mazzini ailesinin torunlarından biri, ailesine dair en çarpıcı olayları kayda geçirdi ve ortaya çıkan tarihçeyi de manastırımıza miras bıraktı. İsterseniz gelin, gidip birlikte bakalım.”

Rahiple birlikte manastıra gittim. Rahip burada beni bağlı olduğu kişiyle, zeki ve cömert başrahiple tanıştırdı. Onunla saatler süren ilginç bir sohbet ettik. Başrahip düşüncelerimden etkilenmiş olmalı ki tarihçeye göz atmama anlayış gösterdi. Onunla yaptığım daha sonraki konuşmalardan edindiğim ayrıntıları da tarihçeye ekleyerek ilerleyen sayfalarda görülen derlemeyi ortaya çıkardım.

Birinci bölüm

On altıncı yüzyıl sonlarına doğru bu şato, V. Mazzini Markisi Ferdinand'a aitti ve birkaç yıl boyunca ailenin başlıca yerleşim mekânı olarak kaldı. Ferdinand sefaya düşkün, otoriter bir insandı. İlk karısı, Kont della Salario'nun ikinci kızı Louisa Bernini'ydi. Louisa Bernini güzelliğinden çok, kibar davranışları ve yumuşak huyluluğuyla kendini belli eden bir hanımdı. Bu hanım markiye bir oğul ve iki kız verdi; ama çocuklar küçük yaşta şefkatli annelerini yitirdiler. Markinin küstah ve katı karakteri, karısının nazik ve hassas tabiatına ağır geldi ve kimilerine göre Louisa Bernini'nin hayatını sonlandıran şey de kocasının bu anlayışsızlığı ve ihmalkârlığı oldu. Nedeni ne olursa olsun, marki çok geçmeden son derece güzel ama karakteri selefının tam tersi olan, genç Maria de Vellorno'yla evlendi. Maria de Vellorno fazlasıyla kurnaz, zevke düşkün, ele avuca sığmaz bir kadındı. Yüreği babalık şefkatinden yoksun ve yeni eşi de evle ilgili işlerle ilgilenemeyecek kadar uçarlı olan marki, kızlarının eğitimini, işin gerektirdiği tüm niteliklere sahip ve merhum markizle de uzaktan akrabalığı olan bir hanıma devretti.

Marki, ikinci evliliğinin hemen ardından Mazzini'den ayrıldı ve oğlunu da yanına alarak Napoli'nin güzel-

liği ve ihtişamı içinde yaşamaya gitti. Marki kibirli ve buyurgan bir mizaca sahip olsa da karısının idaresi altındaydı. Onun ateşli tutkuları vardı, karısınınsa o tutkuları kendi çıkarlarına göre yontma mahareti. Üstelik kadın, kocasının üstündeki tesirini gizleme konusunda öyle hnerliydi ki markinin kendisini en bağımsız hissettiği zamanlar, gerçekte karısına en çok kle olduğu zamanlardı. Marki her yıl Mazzini şatosu'nu ziyaret ederdi. Markiz ise kocasının bu ziyaretlerine nadiren katılırdı. Marki şefkatinden değil ama gururundan dolayı kızlarının eğitimiyle ilgili talimatlar vermek üzere şatoda vakit geçirirdi.

Kızların büyüğü Emilia, annesinin mizacını miras almıştı. Tatlı ve iyi bir huya, berrak ve idrakı yüksek bir zekya sahipti. Kk kız Julia'nın ise daha hareketli bir tabiatı vardı. Aşırı hassas mizacı yüzünden sık sık tedirginlikler yaşardı. Yumuşak ama inişli çıkışlı bir ruh haline sahipti. Kolay sinirlenir, kolay yatışırdı. Azarlandığı zaman genelde ağlar ama asla surat asmazdı. Renkli bir hayal gücüne sahipti ve erken yaşta üstün zekâ emareleri sergilemişti. Genç ğrencilerinin mizacındaki, ileride mutlu olmalarını engelleyebilecek bu tür özellikleri gidermek Madam Menon'un özellikle üzerine eğildiği konulardan biriydi ve kendisi bu konuda başarıya ulaşma beklentisini haklı kılacak bazı maharetlere de sahipti. Daha önceden yaşadığı bir dizi talihsizlik yüzünden anlayış gücü eksilmese de yüreği hassaslaşmıştı. Emeklilik döneminde i huzuruna kavuşmuş ve yaşadığı üzüntülerin etkisinden neredeyse tamamen kurtulmuştu. Yine de o etki, kişiliği üzerinde hafif ama nahoş bir gölge yaratıyordu. Madam genç öğrencilerini bir anne şefkatiyle seviyordu, onların adım adım ilerleyen gelişimi ve gösterdikleri saygı dolu yakınlıkta tüm sıkıntılarını alıp götürüyordu. Madam müzik ve resim konusunda üstün bir

yeteneğe sahipti. Zihninin kitaplarla avunamayacak kadar meşgul olduğu ve Emilia ile Julia'ya ıstırap duygusunu bastırarak kadar değerli bir güç aşılama istediği zamanlarda bu uğraşlarla dertlerini unutturdu. Emilia resme meraklıydı ve çok geçmeden bu sanat dalında aşamalar kaydetmişti. Julia ise armoninin çekiciliğine karşı son derece hassastı. Müziğin birbirinden farklı ve büyüleyici etkileriyle titreşebilen duygulara sahipti.

Julia, madamın talimatlarını şaşkıncu bir çabuklukla kavramış ve kısa bir süre içinde, en sevdiği çalışma dalında, çok az insanın yakalayabildiği bir üstünlüğe erişmişti. Tamamen kendine has bir tarzı vardı. Asıl yeteneği, icranın hız gerektiren karmaşıklıklarında değil, zevk konusundaki hassasiyetinde ve sese ruh kazandırıp işitenin yüreğini esir alan o sihirli ifade gücünde yatıyordu. En sevdiği çalgı lavtaydı ve onun yumuşak notaları Julia'nın hoş ve insanın içini eriten ses tonuyla çok güzel bir uyum sağlıyordu.

Mazzini Şatosu, geniş ve düzensiz bir yapıydı ve soyluların hizmetkârlarını hem barışın ihtisamı hem de savaşın karmaşasının yaşandığı günlerde barındırmaya uygun nitelikteydi. Şatoda halihazırda oturan aile, yapının sadece küçük bir kısmını miras almıştı ve odaların genişliği ile onlara açılan koridorların uzunluğu yüzünden bu kısım bile تنها, hatta neredeyse terk edilmiş izlenimi yaratıyordu. Koridorlara hüznü bir sükûnet hâkimdi ve yüksek kulelerin gölgelediği avlular, ayak sesleriyle rahatsız edilmeksizin saatler geçiriyordu. Küçük yaşta kitaplara merak saran Julia, akşamüstleri, en sevdiği yazarların eserlerini bir araya topladığı küçük odalardan birine çekilmeye bayılırdı. Bu oda şatonun batı köşesini oluşturuyordu ve pencerelerinden biri denize bakıyordu. Denizin öte yakasında, ufku kıyısına yakın bir yerde, Calabria'nın karanlık, kayalık sahili hayal me-

yal görülüyordu. Diğer pencere şatonun bir bölümüne bakıyor ve yakındaki ormanı da görüyordu. Julia müzik aletlerinin yanı sıra, hoşça vakit geçirmesini sağlayan her şeyi buraya yığmıştı. Aynı anda hem zarif hem keyifli hem de gözlerden irak olan bu mekân, Julia'nın kendi icadı pek çok küçük süsle ve kız kardeşinin yaptığı birkaç resimle donatılmıştı. Burası Julia'nın kendi odasına bitişikti ve madamın dairesiyle arasında sadece kısa bir koridor vardı. Aradaki koridor, uzun ve dolambaçlı başka bir koridora açılıyordu ve o koridor da binanın kuzey cephesindeki ana dairelere bitişik kuzey salonunda sona eren ana merdivene çıkıyordu.

Madam Menon'un dairesi her iki koridora birden açılıyordu. Madam sabahlarını işte bu odalardan birinde, genç öğrencilerinin eğitimiyle uğraşarak geçiriyordu. Odanın pencereleri denize bakıyordu, içerisi aydınlık ve keyifliydi. Madam ile öğrencileri akşam yemeklerini alt kattaki dairelerden birinde yemeyi âdet edinmişlerdi ve markinin genç hanımlara Latince ve coğrafya dersi veren, yıllardır şatoda yaşayan hizmetlisi de sofrada daima onlara katılıyordu. Yazın güzel akşamlarında bu küçük grup sık sık, şatoya ait ormanın yüksek bir mevkesine inşa edilmiş bir çardakta yemek yerd. Bu tepeden bakıldığında, göz alabildiğine deniz ve kara görülürdü. Manzara Messina Boğazı'na, Calabria'nın karşı yakasına ve Sicilya'nın uçsuz bucaksız, resimleri andıran tabiatına hâkimdi. Ebedî karlarla taçlandırılmış, bulutların arasından yükselen Etna Dağı ise manzaranın fonunda görkemli ve yüce bir tablo oluşturuyordu. Ayrıca buradan Palermo şehri de görülebiliyordu. Şehrin ışıltılı kulelerine dalıp giden Julia, onun güzelliklerini zihninde canlandırmaya çalışır, bir yandan da o dünyayı bir kez olsun görebilmek için sessizce iç geçirirdi. Julia şimdiye dek markizin amansız kıskançlığı yüzünden o dünyadan uzak

kalmıştı. Rakip güzellik korkusu markizin zihninde Emilia ile Julia'ya karşı güçlü bir önyargı oluşturmuştu. Kızları kendinden uzak tutabilmek için markinin üzerindeki tüm nüfuzunu kullanıyordu. Emilia yirmi, kız kardeşi on sekiz yaşında olduğu halde, iki kız baba topraklarının ötesine henüz hiç adım atmamıştı.

Kibrin insanda mantıksız tedirginlikler uyandırdığı doğrudur ama markizin kuruntuları çok da yersiz değildi. Lordun kızları ender rastlanan bir güzelliğe sahipti. Emilia'nın orantılı bir vücudu vardı. Açık tenli, sarı saçlıydı ve koyu mavi gözleri tatlı bir ifadeyle doluydu. Ağırbaşlı ve nazikti. Kadınsı yumuşaklığı yansıtan bir havası, görenlerin yüreğini eriten narin bir çekingenliği vardı. Julia ise daha neşeli ve zarifti. Adımları hafif, hareketleri canlı, gülüşü büyüleyiciydi. Koyu renkli, alev alev gözlerindeki bakışlar, alçakgönüllülüğün getirdiği bir tatlılıkla yumuşuyordu. Yüz hatları hoş kıvrımlardan oluşuyor, gülüşünün zarafeti dudaklarının çevresinde dolanıyordu. Çehresi, ruhunu etkileyen bin bir türlü duyguyu ânında yakalayıp yansıtıyordu. Omzunda güzel buklelere dönüşen koyu kestane salarıysa görünümüne tamamlayıcı bir çekicilik katıyordu.

İşte böylesine hoştu soylu Mazzini kızları ve böyle bir esrar perdesinin ardına saklanmışlardı. Ancak her Őeye rağmen mutluydular, çünkü hayatın zevklerinden yoksun kalmanın üzüntüsünü duyacak kadar iyi tanımıyorlardı dünyayı. Gerçi Julia, ara sıra zihninde canlanan hayal tabloya i geçiriyor, dışında bırakıldığı hareketli yaşama karşı bir merak besliyordu. Böyle zamanlarda kendini keyif aldığı uğraşlara vermek, kafasındaki hayal görüntüyü uzaklaştırıyor ve onu her zamanki hoşnut haline geri döndürüyordu. Julia, boş vakitlerini kitaplara, müziğe ve resme ayırır, pek çok güzel yaz akşamını çardakta geçirirdi. Burada madamın hoş sohbetleri, Tasso'

nun şiirleri, Julia'nın lavtası ve Emilia'nın dostluğu bir araya gelerek, ancak hassas zihinlerin almayı ve iletmeyi başarabileceği türden bir mutluluk oluştururdu. Madam sohbetin tüm inceliklerine hâkimdi ve bunları uygulamaya koyardı. Genç öğrencileriye bu sohbetlerin kıymetini sezer, ruhunu yakalardı.

Sohbetler iki sınıfa ayrılabilir: Teklifsiz olanlar ve ince duygulara hitap edenler. Neşe ve huzur yaymaya, yüreği karşıdakine açmaya ve zihne sınımsız bir ışık göndermeye yarayanlar, teklifsiz sohbetlerdir. Öte yandan Madam Menon'un özellikle yetenekli olduğu, ince duygulara hitap eden sohbetlerin cazibesine duyarlı ve uygulamasına yetkin biri olabilmek için, tabiat ile sanatın işbirliği etmiş olması gereklidir. Böyle bir sohbette güçlü bir sağduyu, canlı duygular ve doğuştan gelen ince bir zevkin yanı sıra, ufuk açıklığı ve sadece birikimle gelen bir düşünce arılığının varlığı şarttır. Bu tür sohbetlere karşı konulmaz bir cazibe katabilmek içinse, hayat hakkında bilgiye, büyüleyici bir rahatlığa ve yalnızca kibar çevreleri sıkça ziyaret etmekle edinilebilecek türden bir nezakete sahip olmak gerekir. İkinci tür sohbette, insanın gönlüne ve hayal gücüne hitap eden konular ortaya atılır. Bunlar şevk ve incelikle tartışılır ve asla nezaket sınırlarını aşacak kadar uzun sürdürülmez. Böylece hayal gücü yeşerir –sezgiler gelişir– ve hassasiyetin rehberliğinde, zarafetle donatılmış ince zekâ, doğrudan yüreği nişan alır.

İşte Madam Menon'un sohbetleri tam da böyleydi ve çardağın hoş atmosferi sosyalleşmenin getirdiği keyiflere son derece uygundu. Bunaltıcı bir günün akşamında, en sevdikleri yerde yemeklerini yiyen mutlu grup, vaktin serinliğine ve gecenin güzelliğine kapılarak burada normalden uzun bir süre kalmıştı. Eve döndüklerinde şatonun senelerdir kapalı olan bölümlerinden birinde

yer alan bir dairenin kırık kepenkleri arasından ışık sızdığını görüp şaşırıldılar. Ne olduğuna bakmak için yakına gittiklerinde ışık aniden kayboldu ve bir daha da görülmedi. Tedirgin olan Madam Menon, olayın nedenini araştırmak niyetiyle telaşla şatoya gitti ve kuzey salonunda Vincent'la karşılaştı. Gördüklerini ona anlattıktan sonra, derhal söz konusu dairelerin anahtarlarının bulunmasını emretti. Birinin yağma amacıyla binanın o bölümüne sızmış olmasından endişe ediyordu. Görevini yerine getirmesi gereken bir durumda içinde beliren anlamsız korkudan rahatsızlık duyan madam, şato hizmetkârlarını bir araya topladı. Amacı araştırmalarında onlara eşlik etmektir. Vincent, madamın tedirginliğine güldü ve gördüğü şeyi de gece vaktinin hayal gücü üzerinde oynadığı bir oyuna verdi. Ne var ki, madam niyetinden caymadı; uzun uzun ve tekrar tekrar arandıktan sonra, üstü pas kaplı, büyükçe bir anahtar bulunup çıkarıldı. Ardından madam, yanında Vincent ve arkasında huzursuz bir merakla kıvranan hizmetkârlarla birlikte, binanın güney cephesine doğru yürümeye başladı. Anahtarla demir bir kapıyı açtılar ve bu bölümü şatonun diğer bölümlerinden ayıran bir avluyla karşılaştılar. Çimenlerle, ayırıklarla kaplı avludan birkaç basamak çıkarak büyük bir kapıya ulaştılar. Bu kapıyı açmaya çalıştılsa da başaramadılar. Şatonun tüm anahtarları kapıda denendi ama hiçbiri işe yaramadı. Sonunda meraklarını tatmin edemedi ve korkularını yatıştıramadan oradan ayrılmak zorunda kaldılar. Geri döndüklerinde ortalık sakindi ve ışık bir daha görülmedi. Madam kaygılarını gizledi ve aile istirahat çekildi.

Ne var ki, Madam Menon olayı zihninden atamadı ve akşam vaktini yeniden çardakta geçirmesi için aradan uzunca bir zaman geçmesi gerekti. Herhangi bir rahatsızlık ya da keşif olmaksızın birbirini izleyen birkaç ayın

Ölçsüz tutkular, dehşet verici eylemlere yol açar.

Sicilya'nın ıssız kıyılarında, benzersiz bir doğa manzarasının ortasındaki muhteşem bir şato, karanlık selsele yatağı olabilir mi? Sicilya'da Bir Aşk Hikâyesi, sakin ve durgun görünen hayatları beklenmedik bir çalkantıyla bulandırıyor. Şatonun dalambaçlı kondorlarında, insani bir kez kendine çaktikten sonra girdabından dışarı bırakmayan, kaynağı belirsiz bir korkuyu, günlük hayata istikrarla sızan bir psikolojik dehşete dönüştürüyor.

Ann Radcliffe'nin erken dönem yapıtlarından Sicilya'da Bir Aşk Hikâyesi, gotik romanı romantik unsurlarla besleyen yetkin bir örnek. Radcliffe dehşetin anlatımını kendine özgü lirik bir üsluba bağlarken, korkuya da sıcak, çekici bir yön kazandırıyor. Haz ile dehşet arasındaki her an kapmaya hazır o ince çizgi ortadan kalkıyor.

Sicilya'da Bir Aşk Hikâyesi, 18. yüzyıldan günümüze gotik adını alan korku ve dehşet edebiyatının klasiklerinden biri.

#dünyaklasikleri #eşyüzyıllıkklasikleri #gotik #romantik #haz #dehşet

